

1. Obiekt

KOSCIOL PROTESTANCKI OB. RZYM.-KAT. PAR. P.W.
WNIEBOWZIECIA NMP.

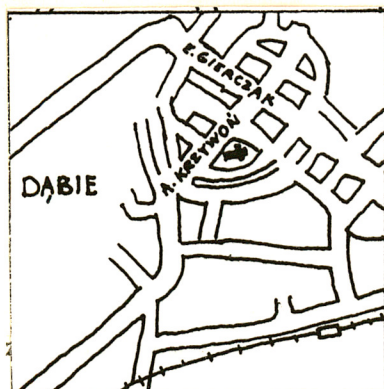
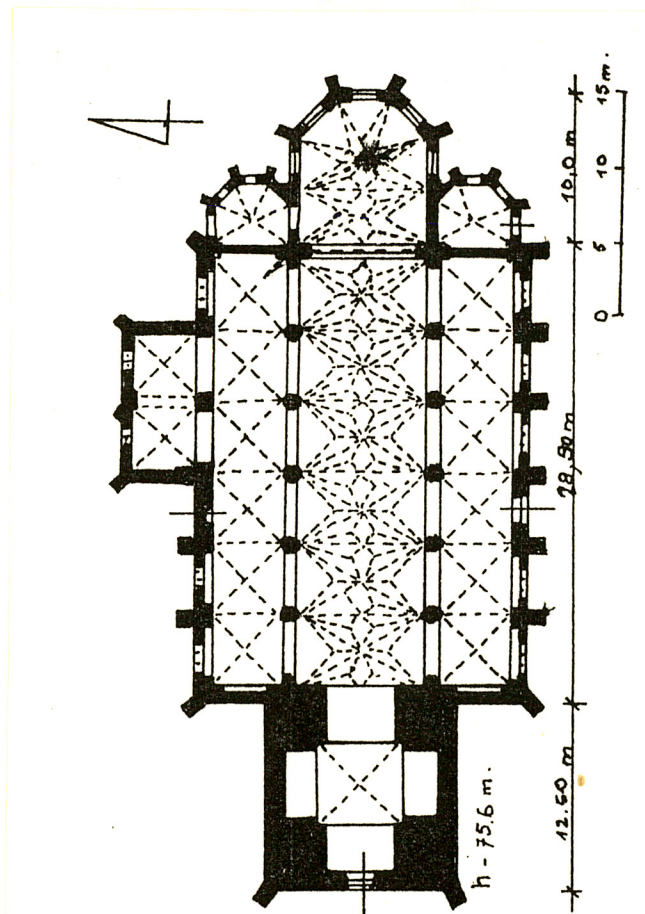
2. Czas powstania

XV w.1866r

3. Miejscowość

SZCZECIN - DABIE

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres Szczecin Dąbie, p-ta loco

70-820 Plac Kościelny 2

tel.600-269

nr hipoteczny

5 Przynależność administracyjna

województwo Szczecin

gmina Szczecin-Dąbie

pow. SZCZECIN

6 Poprzednie nazwy miejscowości

ALT - DAMM

7. Przynależność administracyjna

1 VI 1975

województwo Szczecin

powiat Szczecin

8 Właściciel i jego adres Kośc.par.p.w.

Wniebowzięcia NMP w Szczecinie
Dąbiu, p-ta 70-820 Pl.Kościelny
2, Diecezja szczec.-kamieńska

9. Użytkownik i jego adres

J.W.

10. Rejestr zabytków

Nr 162

28.08.1956r
data

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Początki Dąbia sięgają XIII w. W 1182r książę Warcisław II podarował wieś "DAM" klasztorowi cystersów w Kołbaczu. W 1249r w bezpośrednim sąsiedztwie wsi z inicjatywy ks. Barnima I powstało miasto Dąbie, które w 1260r otrzymało prawo magdeburskie zamienione w 1293r na lubeckie. Scalenie dwu odrębnych początkowo miejscowości nastąpiło na pocz. XIV w. Początek budowy kośc. N. Panny Marii - jedynie obecnie świątyni w Dąbiu - jest niejasny. W okresie średniowiecza istniały tu bowiem dwa kościoły: św. Mikołaja wzmiankowanego w źródłach w 1260r i św. Jakuba wymienionego w dokumentach z 1342r. Pierwszy z nich zniszczony już w XVII w stał zapewne na rynku miasta założonego przez ks. Barnima I, drugi na terenie dawnej wsi tj. na miejscu obecnej świątyni Mariackiej, a jego metryka mogła sięgać okresu przynależności wsi do klasztoru w Kołbaczu. Po scaleniu obu członów Dąbia w jeden organizm miejski, na miejscu dawnego kośc. św. Jakuba, wzniesiono gotycką farę, której zapewne wówczas nadano wezwanie NMP, czyniąc ją też głównym kościołem miasta. Fara ta została w poważnym stopniu zniszczona w czasie pożaru miasta w 1863r. W trzy lata później została odbudowana w stylu neogotyckim przez mistrza Brechta. Z Pierwotnego kościoła zachowano plan wieży i korpusu nawowego wraz z dolnymi partiami murów obwodowych. W zupełnie nowych formach wykonano górne kondygnacje wieży i korpusu nawowego oraz prezbiterium i przyległe doń kaplice wraz z dachami. We wnętrzu wybudowano nowe filary i sklepienia oraz wyposażono go w nowe sprzęty. W

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Usytuowany w pld.-wsch. części miasta w bloku zabudowy wyznaczonej od pld. ul. Dziennikarską, od pld. zach. ul. A. Krzywoń. Orientowany.

Zbudowany z dużej cegły gotyckiej w wiązaniu wendyjskim w dolnych partiach wieży i korpusu nawowego oraz z cegły mieszanej, gotyckiej i maszynowej, w górnych partiach ścian korpusu nawowego wieży, wsch. partii kościoła i szczytów. Mury wieży i zach. części korpusu posadowione na niskim cokole z kamieni granitowych. Część detali architektonicznych wieży ceramiczna pomalowana na kolor piaskowca, część odtworzona z betonu. Fryz pod oknami korpusu nawowego wykonany w tynku. Wnętrza prezbiterium i korpusu nawowego przykryte sklepieniami gwiaździstymi i krzyżowo-żebrowymi. Kruchta podwieżowa sklepieniem krzyżowo-żebrowym. Górne kondygnacje wieży przykryte stropami żelbetowymi. W ostatniej kondygnacji wieży żelbetowa, ażurowa konstrukcja wzmacniająca zwieńczenie. Więźba dachowa drewniana, krokwiowo-jętkowa. Dachy przykryte dachówką karpiówką. Hełm wieży ceglany. Posadzka ceramiczna. Schody w kruchcie podwieżowej betonowe z metalową balustradą. Stolarka drzwi deskowa, dwuskrzydłowa z ozdobnymi okuciami. W oknach ceglane, pomalowane na kolor piaskowca laski i białe szkło. W oknach kaplic przyprezbiterialnych kraty.

Korpus założony na planie wydłużonego prostokąta, trzynawowy, sześcioprzęsłowy. Na przedłużeniu nawy gł. dwuprzęsłowe prezbiterium zamknięte trójbocznie. Po obu stronach prezbiterium dwie pięciobocznie zamknięte kaplice. Na osi nawy głównej od zach. prostokątna w rzucie wieża z kruchtą podwieżową w kształcie krzyża greckiego. Przy pld. elewacji korpusu prostokątna, dwuprzęsłowa zakrystia.

Kościół halowy. Bryła korpusu oszkarpowana, przykryta dachem dwuspadowym, z trójkątnymi, schodkowymi szczytami od wschodu i połówkami szczytów od zachodu. Prezbiterium tej samej wysokości co korpus, oszkarpowane, przykryte dachem wielospadowym. Kaplice przyprezbiterialne, niższe od niego o połowę, oparte przyporami, przykryte dachami pięciospadowymi. Zakrystia, dwuczłonowa, niższa od korpusu nawowego, przykryta dwoma odrębnymi dachami dwuspadowymi z trójkątnymi szczytami od strony pld. Nad całością góruje smukła, 75 m wieża, której przyziemie równe wysokości naw korpusu, oparte na narożach przyporami. Dwie następne kondygnacje kwadratowe. Ostatnia ośmioboczna przykryta wysmukłym ceglany hełmem zwieńczonym kulą i krzyżem.

Elewacje korpusu nawowego ujednolicone. Podzielone rytmem długich, ostrołukowych okien umieszczonych pomiędzy przyporami. Pod oknami przebiega pas fryzu wykonany w tynku w formie schematycznych dekoracji roślinno-geometrycznych, ujętych od góry profilowanym gzymsem okapnikowym. Elewacje zakończone fryzem ząbkowym. Na osiach trzeciego przęsła od zach. w elewacji pld. i pld. ostrołukowe portale o profilowanych półwałkowymi i wklęsłymi kształtkami ościeżach. Elewacja wsch. korpusu przysłonięta w dolnej części prezbiterium i kaplicami, zwieńczona schodkowym szczytem ze styrczynami. W siedmiu polach szczytu umieszczone są ostrołukowe, dwudzielne blendy. W polu centralnym blendy szersza, trójdzielna z ażurowymi maswerkami, zwieńczona trójkątnym szczykiem. Elewacja zach. korpusu, przysłonięta wieżą. Boczne części tej elewacji zakończone trójkątnymi szczykami - wimpergami. Elewacje prezbiterium

<p>14. Kubatura</p> <p>14.833 m3</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>1008 m2</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>Obiekt sakralny</p>	<p>17. Urzyczkowanie obecne</p> <p>Obiekt sakralny</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>W 1945r kościół, a zwłaszcza jego wieża został uszkodzony przez pożar, uszkodzone zostało tu oszklenie okien osmalone wnętrzem W 1946r uporządkowano wnętrze i otoczenie, reperując część murów bez uzupełnień brakującego detalu i bez wzmocnień konstrukcyjnych, które były konieczne przy wieży. Do prac tych przystąpiono w 1972r Projekt wzmocnienia konstrukcji górnych kondygnacji wieży wykonał prof. Suchodolski i Skwarek w 1972r. Wykonawcą betonowej konstrukcji na poziomie trzeciej i czwartej kondygnacji wieży była firma Hermanowicza z Gorzowa Wlkp. W 1973r naprawiono również lico wieży uzupełniając ubytki detalu - fiale i kwiatony. Detale te wykonano z cementu i pomalowano w kolorze piaskowca. We wnętrzu pomalowano ściany odtwarzając polichromie roślinne na filarach i podłuczach arkad. Przełożono pokrycie dachu. Dokumentacja tych prac przechowywana w biurze parafialnym</p>		<p>19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Fundamenty i ściany zewnętrzne w stanie dobrym, oprócz tynkowego frazu podokiennego, który w wielu miejscach jest już zupełnie zniszczony. Ściany wewnętrzne zawilgocone od strony zach. i zabrudzone sklepienia i konstrukcja dachu w stanie dobrym. Wyposażenie i instalacje w stanie dobrym.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Konieczna jest pilna konserwacja fryzu podokiennego. Ubytki należy uzupełnić w oparciu o zachowane fragmenty.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

PUB II,68, PUB II.196, PUB II. 351

24. Uwagi różne

Nr Neg. 38.160-38.173

25. Opracował

tekst

mgr Kazimiera Kalita Skwirzyńska - X.1991

imię, nazwisko, data, podpis

plan, rysunki

mgr Kazimiera Kalita Skwirzyńska - X.1991

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr

mgr Tadeusz Kubiak - XI.1991

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów

WKZ Szczecin

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

22. Bibliografia

1. F.Kugler, Kleine Schriften.Berlin 1854 F.s.762
2. H.Lemcke, Die Bau und Kunstdenkmäler des Regierungsbezirks Stettin H.V. Stettin 1901 s. 14-18
3. K.Kroman, Karty Zabytków ruchomych Szczecin, 1986
WKZ Szczecin

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatura)

1. Wieża kość.przed pożarem - rys.reprod. w oprac.
H.Lemcke, Die Bau ... op.cit. s.16
2. Widok na miasto i kość. od strony zach. z 1845r.
wg litografii E.Sanne'a ze zbiorów Muzeum Narodowego w Szczecinie sygn. F.IV/329

27. Załączniki

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
SZCZECIN DĄBIE	Kościół par.	c.d. tekstu, fotografie

12 c.d.

okresie od 1534 do 1945 kościół protestancki, po 1945r ponownie rzym.-kat. poświęcony 12.VIII.1945r konsekrowany 19.XII.1982r. Gotycki, neogotycki.

13. c.d.

podzielone wąskimi oknami ostrołukowymi bez fryzów podokiennych. Elewacje kaplic rozwiązane podobnie z odpowiednio mniejszymi oknami bez laskowań. Elewacje zakrystii podzielone od północy podwójnymi, ostrołukowymi okienkami i rondami. Szczyty podzielone czterema ostrołukowymi blendami. W elewacji zach. prostokątny portal z datą 1932r. Elewacje wieży rozwiązane odmiennie w przyziemiu i górnych kondygnacjach. Na osi fasady zach. ostrołukowy portal o profilowanych ościeżach. Nad nim gzyms okapnikowy, a wyżej, w trzech elewacjach ostrołukowe, szerokie okna. Elewacje drugiej kondygnacji wieży dzielą po trzy ostrołukowe otwory, okna w części centralnej i blendy po bokach umieszczone pomiędzy płaskimi lizenami. Elewacje trzeciej kondygnacji podzielone w narożach ostrołukowymi prześwitami zabezpieczonymi balustradą. Na osiach elewacji podwójne okienka zwieńczone tondami i szczytami. Elewacje ostatniej kondygnacji wieży dzielą wysmukłe, ostrołukowe okna w układzie biforyjnym. Lizeny zakończone są kwiatonami.

Wnętrze korpusu podzielone na nawy przy pomocy pięciu par ośmiobocznych filarów. Filary osadzone na wysokich cokółkach i bazach zakończone strefą kapitelową w formie impostów wypełnionych dekoracją roślinną - płaskimi szłoconymi liśćmi. Pomiędzy filarami rozpięte profilowane podłuczka arkad. Ściany naw bocznych rozwiązane dwusterfowo. W przyziemiu półkoliste, płytkie blendy, nad nimi okna. Nawa gł. przykryta sklepieniami gwiaździstymi z żebrami spływającymi na strefę impostów. Żebra ze sklepień naw bocznych /krzyżowych/ spływają na ściany pomiędzy oknami w formie półwałkowych służek zakończonych wspornikami nieco powyżej parapeców okien. Wnętrze prezbiterium przykryte sklepieniem baldachimowym i gwiaździstym. Żebra ze sklepień spływają do posadzeki w formie cienkich, półwałkowych służek. Wnętrze kaplic przyprezbiterialnych przykryte sklepieniami krzyżowymi o głęboko wybranych wysklepkach. Kruchta podwieżowa przykryta sklepieniem krzyżowo-żebrowym. Przy ścianie wsch. dwubiegowe schody prowadzące na poziom empory organowej usytuowanej przy zach. ścianie korpusu nawowego. Empora murowana, dwukondygnacyjna, wsparta na dwóch filarach w obrębie nawy głównej. Ściany naw, filary otynkowane pomalowane na kolor biały i beżowy z polichromiami na filarach i podłuczach arkad.

Wyposażenie kościoła pochodzi w większości z okresu neogotyckiej odbudowy i wykonane jest w formach neogotyckich. Składa się nań: 1. Ołtarz główny z 1866r z drewna i sztucznego kamienia, 2. Ołtarz boczny z 1866r ze sztucznego kamienia i stiuku. 3. Ambona z 1866r z drewna i sztucznego kamienia o bogatych formach ze złoceniami. 4. Prospekt organowy z 1866r, 5. Chrzcielnica z 1866r z drewna, 6. rzeźba - krucyfiks, drewniana z 2 połowy XVIII w. 7. Komplet drewnianych ławek z ok. 1866r, 8. Obraz "św.Trójca" w ołtarzu głównym z 1880r. 9. Obraz "Zmartwychwstanie Pańskie" z 1866r w ołtarzu bocznym. 10. Krzyż ołtarzowy ze stropu metalu z 2 poł. XIXw. 11. 3 świeczniki wiszące z końca XIXw. 12. 3 świeczniki wiszące z końca XIXw. 13. Okucia drzwi z 1866r

Wkładkę założył: K. Kalita Skwirzyńska

(imię, nazwisko, data)

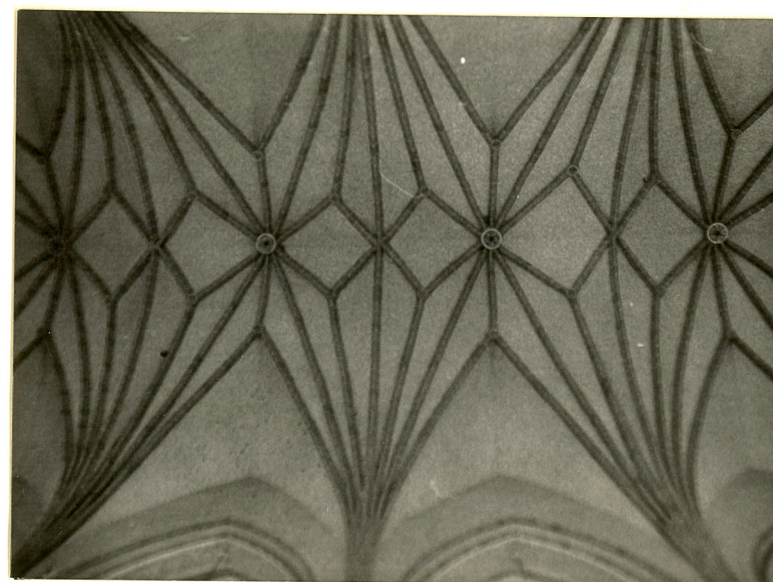
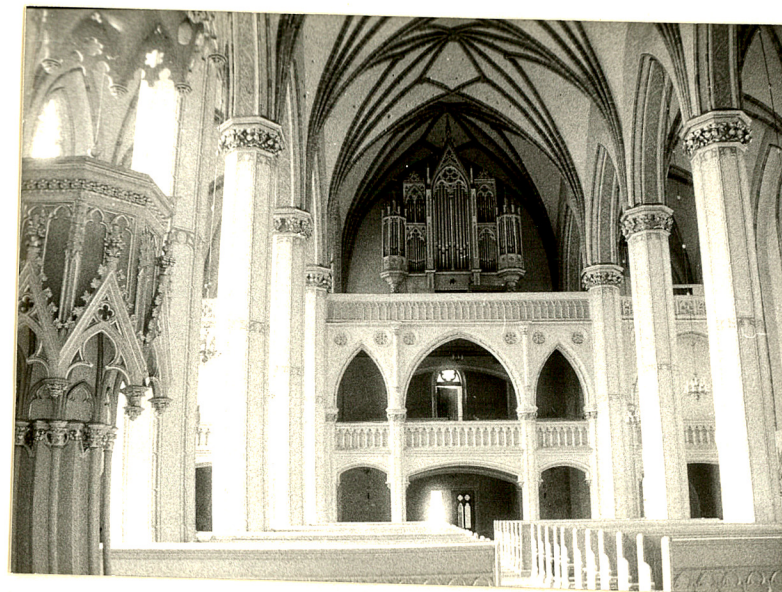
Miejsce przechowywania negatywów: WKZ Szczecin

14. Fragmenty ołtarza bocznego z 1880r z drewna. Instalacja elektryczna, c.o.

Wzór ODZ 1978 r.

1. Miejscowość SZCZECIN DABIE	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) kościół par.	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) fotografie
----------------------------------	--	--

Wkładkę założył: mgr. K. Kalita Skwirzewska XI 1991 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: WKZ Szczecin

OZGraf. Z.P. Ostróda zam. 699 nakł. 23.600

Wzór ODZ 1978 r.

